

KFA-Filmbeschouwing

Voor meer informatie

www.kfa-filmbeschouwing.nl
info@kfa-filmbeschouwing.nl

Zin in film

KFA Filmbeschouwing promoot speelfilms die én artistieke kwaliteit én levensbeschouwelijke diepgang hebben.

Schindler's List

'Wie één leven redt redt de hele wereld'

Vooraf werd (kritisch) uitgekeken naar het resultaat, toen Steven Spielberg aankondigde *Schindler's List* te maken, een film over de holocaust. Spielberg was immers bekend vanwege zijn avontuurlijke kaskrakers als *Jaws* en *Indiana Jones*. Spielberg deed lang niets met zijn joodse afkomst, wel speelde in zijn kindertijd de holocaust een grote rol in de verhalen die thuis werden verteld. Hij wachtte jaren met de verfilming, tot hij zich rijp genoeg achtte. Met *Schindler's List* (naar het boek *Schindler's Ark*) streefde Spielberg vooral een didactisch doel na: voorkomen dat de holocaust in de vergetelheid zou raken door de jeugd met deze film de verschrikkingen te tonen. Het resultaat won zeven Oscars.

Joden goedkoper dan Polen

De film begint na de Duitse inval in Polen. Tijdens een feest in Krakow is de Oostenrijkse zakenman/fabrikant Oskar Schindler (Liam Neeson) het middelpunt. De volgende beelden tonen de joden van Krakow die naar een getto worden verbannen, en Schindler vraagt Itzak Stern (Ben Kingsley) van de jodenraad voor hem een fabriek te zoeken. Hij neemt op Sterns voorstel joodse arbeiders - goedkoper dan Poolse. Schindlers fabriek is een succes en wordt een begrip onder de joden: wie voor deze DEF-fabriek werkt, wordt niet gedeporteerd. Als Stern toch wordt opgepakt, haalt Schindler hem persoonlijk van het station, maar benadrukt zijn eigen belang.

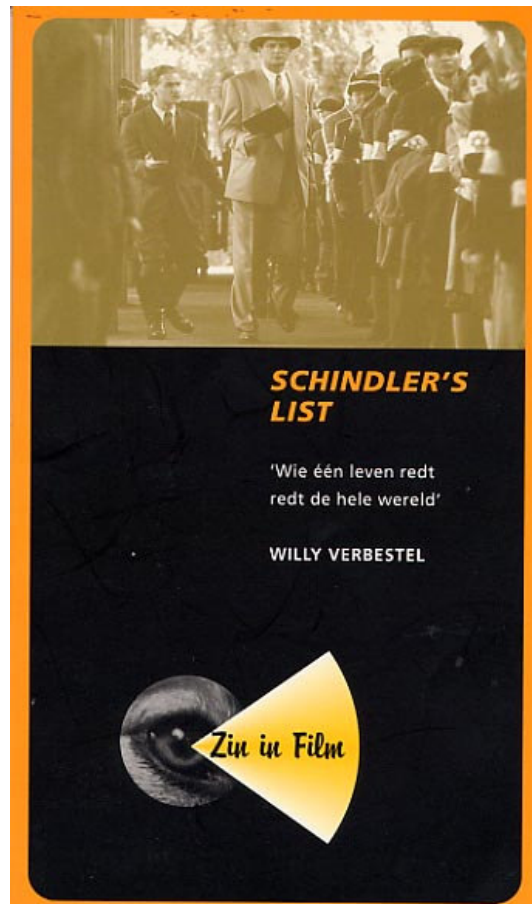
Kampbeul Goeth

Het ontruimen van het getto door de Duitsers is aangrijpend. Schindler is er bij toeval getuige van en is onthutst. Extra aandacht van de camera (die het gezichtspunt van Schindler volgt) krijgt een klein meisje in een rood manteltje, tot de slotscène het enige kleurelement in deze zwart-witfilm. Ze lijkt een veilig heenkomen te vinden.

De 'bruikbare' joden worden ondergebracht in het werkkamp van Plaszow, terwijl de anderen worden weggevoerd naar vernietigingskampen. In Plaszow zwaait de wrede Amon Goeth de scepter, die willekeurig joden neerschiet bij wijze van scherpschietoefening. Schindler poogt tevergeefs Goeth duidelijk te maken dat ware macht is om het leven te schenken, en niet het te vernietigen.

Huiveringwekkende douchescène

In Plaszow wordt de situatie steeds erger en op een gegeven moment moet Goeth het kamp ontruimen, waarbij hij alle lijken verbrandt en de as als neerslag op Krakow neerkomt. Schindler heeft dan op een kar ook het dode lichaam van het meisje in het rode manteltje gezien, waarop hij beseft zijn joden te moeten helpen. Hij 'koopt' uit eigen fondsen een aantal joden, waarbij Stern de 'lijst' van

te redden joden samenstelt. Zij zullen werken in een munitiefabriek in Schindlers geboortedorp Brinnlitz. De trein met mannen komt aan, die met vrouwen rijdt abusievelijk naar Auschwitz. Schindler koopt hen vervolgens daar vrij (de kijker krijgt dan een indruk van de collectieve gruwel in dat kamp maar ook de opluchting als deze groep vrouwen in de douche water voelt en geen gas). Hij houdt hen in de munitiefabriek in leven tot de Russen komen, en verlaat dan het kamp waarbij hij als afscheid van 'zijn joden' een ring krijgt met de Talmoedspreuk: "Wie één leven redt, redt de hele wereld."

Eigenbelang?

Na de oorlog (dit toont de film niet) ging Schindler meermalen failliet, maar kreeg ook (financiële) steun van de 'Schindlerjoden' en werd meermalen door Israël uitgenodigd, dat zijn verdiensten als rechtschapen niet-jood erkende. Toch was Schindler niet onomstreden: het is moeilijk te bepalen waar zijn eigenbelang stopt en de zorg om de joden begint. Spielberg kiest als scharniermoment het meisje in het rode manteltje. De regisseur is zo dicht mogelijk bij de feiten gebleven, door alleen elementen uit het verhaal te verfilmen die door twee onafhankelijke bronnen werden bevestigd.

Het kon Spielberg vooraf niet schelen of zijn film een kassucces zou worden, hij was in eerste instantie bedoeld als voorlichtingsfilm op scholen. Het kon geen fictiefilm worden, maar ook te schokkend moest vermeden worden, dan zou de film haar doel voorbij schieten. Door de sobere stijl (de camera registreert vooral) en de keuze voor zwart-wit bereikte Spielberg zijn doel.

Zin in film: Schindler's List
Willy Verbestel
Kok Kampen & KFA Nederland
1995
ISBN: 9024224799